

TietoKokki

30.8.2022

Ossi Kokki

0400 150276

ossi.kokki@outlook.com

Y-tunnus 2909756-3

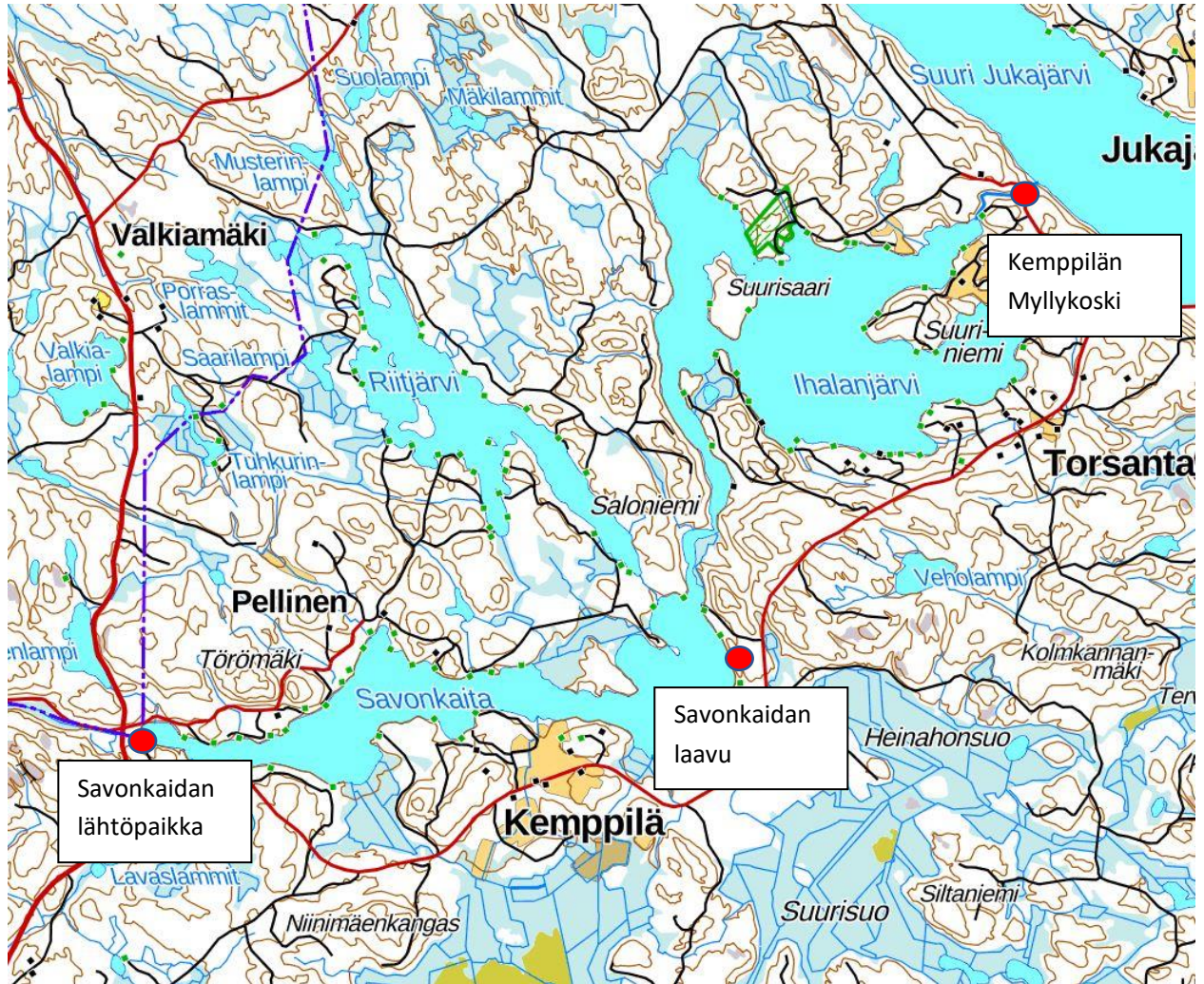
Lieviskänjoen vesistökuunnostuksen esiselvitys, loppuraportti

SISÄLLYSLUETTELO

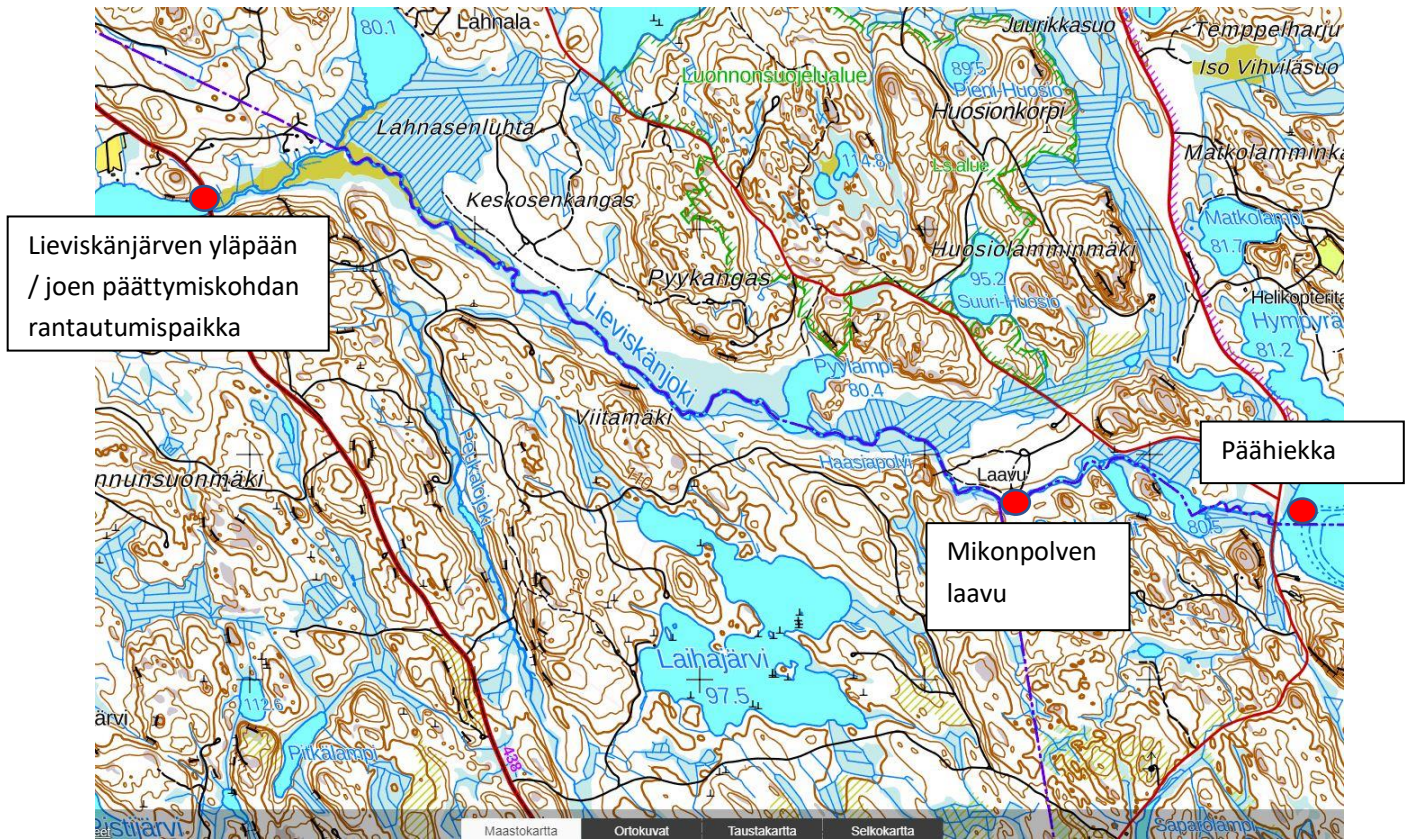
Kartat selvitysalueesta	2
Reitin yleiskuva.....	4
Rantautumispaikat.....	4
Kulkemista haittaava kasvusto.....	10
Kuunnostustarve	11
Vesistönsuojelu	13
Tarvittavat luvat ja sopimukset.....	13
Kustannukset	14
Rahoitus	14
Yhteenveto	15
Liiteluettelo.....	16

1. Kartat selvitysalueesta

- Kartta 1, Savonkaita – Kemppilän Myllykoski

- Kartta 2, Jukajärvi - Lieviskänjärvi

- Kartta 3, Lieviskänjärvi – Lieviskän laavu

2. Reitin yleiskuva

- Lieviskänjoen melontareitti on alueellisesti merkittävä, erämainen melontakohte. Joen suhteellisen hidas virtaus tekee siitä turvallisen melontakohteen myös vähemmän melontaa harjoittaneille. Lisäksi suojaainen joki mahdollistaa turvallisen melonnan myös tuulisilla säillä. Lähimmät vastaavat melontareitit sijaitsevat suhteellisen kaukana, koska Saimaan vaikutuksesta alueella ei ole paljoa melontaan sopivia, helposti melottavia jokireittejä. Melontareitti on yleisesti tunnettu ja melojia alueelle tulee pääkaupunkiseudulta saakka, lisäksi joella harjoitetaan myös kaupallista melontaretkeilyä.
- Osana esiselvitystä on tuotettu myös lyhyt selvitys Lieviskänjoen kulttuurihistoriasta ja vesireiteistä (liite)

3. Rantautumispaikat

- Selvitetyt melontareitin alueella on Savonkaidan lähtöpaikka mukaan lukien yhteensä 8 rantautumispaikkaa, jotka on lueteltu alla järjestyksessä ylävirrasta alavirtaan.

▪ Savonkaidan länsipää

- Tornator Oyj:n maalla sijaitseva reitin ylimmäinen lähtöpiste, jossa sijaitsevat vanhat rakenteet, grillikatos, vaatteiden vaihtopaikka, puucee sekä laituri. Rakennusten kunto on kohtalainen, osalla heikko, samoin alueelle johtavan tien kunto on metsänhakkuiden takia enintään kohtalainen. Alue on vuokrattu Tornator Oyj:ltä Ruokolahden kunnalle uimarannaksi.

▪ Savonkaidan laavu

- Ruokolahden kunnan maalla sijaitseva paikallisen melontaseuran rakentama, huoltamaton peruskuntainen laavu. Laavulle on matkaa Savonkaidan rannasta n. 40 m, korkeuseroa n. 10 m. Laavulle johtaa jyrkkä polku, jossa ei ole portaita tai muita kulkua avustavia rakenteita. Rannassa oleva laituri on romahtanut eikä sitä kautta pysty nousemaan kanootista rannalle. Rannan kivikkoisuuden takia nousu on hankalaa myös laiturin vierestä.

▪ Kemppilän Myllykoski

Kemppilän myllykoskella sijaitsee paikallisen kyläyhdistyksen rakentamat hyväkuntoiset laavu ja grillikatos sekä huollettu puucee. Lisäksi kosken rannalle on rakennettu uudet portaat, sekä Jukajärven rantaan laituri. Ihalanjärvestä

Kemppilän myllykoskelle johtava Myllyjoki on yläosastaan melontakelpoinen, loppuosan ollessa voimakasvirtainen ja melontakelvoton, alaosastaan siltarummun ja kosken takia jopa vaarallinen. Melontakelvottoman osan alussa uoman peittää ylempää virran mukana tullut laituri. Melontakelpoisen osan päättyessä, melojat joutuvat rantautumaan hankalasti joen rannalle, koska rantautumiskohdassa oleva laituri on painunut maahan.

Kanoottien kuljetusmatka on n. 200 m, osin helppokulkuista polkua pitkin, alaosastaan joko jyrkkiä portaita tai kosken ohittavaa jyrkähköä, mutta kuitenkin kulkukelpoista polkua pitkin. Polun alapäässä on yksityisen henkilön venepaikka, jonka viereen Jukajärven kyläyhdistys tekee melojien käyttöä palvelevan laiturin kesällä 2022.

Kunnostettava rantautumispaikka

Polku kosken ohi Jukajärven rantaan

▪ Päähiekkä

- Metsähallituksen maalla sijaitseva suosittu melojien lähtöpaikka Lieviskänjoen alkukohdassa. Paikassa ei ole laituria tms. helpottamassa kanoottiin nousua. Pysäköintipaikkoja on muutamalle autolle.

▪ Mikonpolven laavu

- Metsähallituksen maalla sijaitsevassa Mikonpolvessa on laavu, nuotiopaikka, puucee, polttopuuvarasto sekä yöpymiseen soveltuva aitta. Rakennukset ovat kohtalaisen hyvässä kunnossa. Melojien rantautumista helpottavia rakenteita ei ole.
- Sopimusta laavun käytöstä ei ole tiedossa / löydetty. Sopimus pitää päivittää ja lisätä siihen laiturin teko-oikeus

Mikonpolven rantautumispaikka

▪ Lieviskänjärven yläpää / joen päättymiskohdan rantautumispaikka

- Tornator Oyj:n maalla sijaitseva rantautumispaikka on melojien käyttämä päätepiiste, mikäli he melovat pelkästään jokiosuuden. Rannalla ei ole rakenteita ja se on voimakkaasti umpeenkasvanut, joka vaikeuttaa huomattavasti rantautumista. Lisäksi Lieviskänjoen mukana tullutta hiekkaa on kasautunut joen ja järven yhtymäkohtaan vaikeuttaen melontaa matalan veden aikana. Alueella on tasainen alue autojen pysäköintiin tiealueen ulkopuolella. Tornator Oyj on ilmoittanut olevansa halukas vuokraamaan alueen melojien rantautumispaikaksi.

Lieviskänjärven yläpään / joen päättymiskohdan rantautumispaikka

▪ Lieviskän mylly

- Lieviskän myllyllä on rakennettu rantautumispaikka, sekä ylitysreitti myllyn ohi Saimaan Lieviskänlahteen. Alueelle ollaan rakentamassa pohjapatoa nykyisen padon yläpuolelle elokuussa 2022, jolloin melojien kulku alueella muuttuu, kanootin kuljetusmatka maata myöten pitenee.

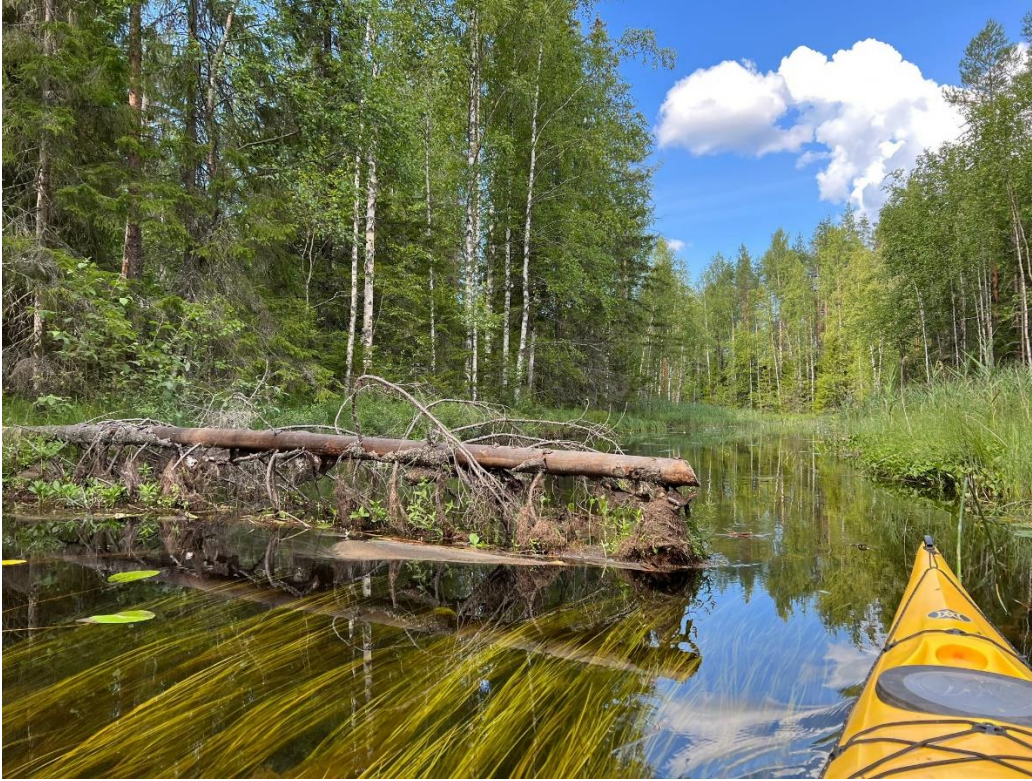
▪ Lieviskän laavu

- Saimaan rannalla sijaitseva Lieviskän kyläyhdistyksen hyväkuntoinen laavu, jossa on nuotiopaikka, polttopuuhuolto sekä huollettu puucee.

4. Kulkemista haittaava kasvusto

- Joki on paikoittain voimakkaasti umpeenkasvanut, kasvusto haittaa merkittävästi joella liikkumista, erityisesti kasvukauden loppupuolella. Liikkuminen soutuveneellä on estynyt täysin kasvuston takia. Liikkumista haittaava kasvusto keskittyy joen alaosaan, erityisesti viimeisen n. 1,5 kilometrin matkalle. Perattavaa kasvustoa on yhteensä n. 600 metrin matkalla. Lisäksi joessa on yksittäisiä kaatuneita puita, jotka on turvallisuussyistä syytä raivata pois.

5. Kunnostustarve

- Rantautumispaikat
  - Savonkaidan länsipää
    - Rakennusten (vähintään puucee) peruskorjaus, laiturin kannen uusinta
    - Maanomistaja Tornator Oyj
  - Savonkaidan laavu
    - Laiturin ja portaiden rakentaminen, nuotiopaikan istuinpenkkien uusinta
    - Maanomistaja Ruokolahden kunta
  - Kemppilän Myllykoski
    - Rantautumispaikan (pieni sivulaituri, 70*400cm) kunnostaminen Myllyjoen melontakelpoisen osan päättymispaikkaan.
    - Yksityinen maanomistaja, suhtautuu asiaan myönteisesti
  - Päähiekkä
    - Pienen laiturin (70*500cm) rakentaminen sekä parkkipaikan laajentaminen
    - Maanomistaja Metsähallitus
  - Mikonpolven laavu
    - Rantautumispaikan (pieni sivulaituri, 70*400cm) rakentaminen laavun rantaan. Laituri palvelee myös muita laavua käyttäviä retkeilijöitä.
    - Maanomistaja Metsähallitus

- Lieviskänjärven yläpää / joen päättymiskohdan rantautumispaikka
  - Rantautumispaikan (pieni sivulaituri, 70*400cm) rakentaminen, rannan vesikasvuston ruoppaus ja polun tasaaminen parkkipaikalta rantaan.
  - Kanoottiväylän avaaminen joen ja järven yhtymäkohtaan kasautuneen hiekkapenkan läpi.
  - Maanomistaja Tornator Oyj
- Lieviskänkoski
  - Osana Lieviskänkosken kalataloudellista kunnostusta, kosken sivuun rakennetaan melojien tarvitsema kulkuväylä, mutta kanootin vetoon tarvittavaa telaa tms. ei voida rakentaa ELY:n kalavesien hoitovaroilla.
  - Maanomistajat Tornator Oyj ja Itä-Puumalan osakaskunta
- Lieviskän laavu
  - Ei kunnostustarvetta
- Muut kohteet
  - Joen varressa n. puolivälin kohdalla on asuttu kalasääsken pesä. Se sijaitsee n. 40 metrin etäisyydellä joesta, joten joella tapahtuva liikkuminen ei asiantuntijoiden mukaan aiheuta pesälle kohtuutonta häiriötä. Ennen pesää on kuitenkin syytä asettaa varoituskyltti, varoittamaan nousemasta maihin pesän lähialueilla. Valmis kylttipohja löytyy oheisen linkin takaa
<https://www.saaksisaatio.fi/img/file.php?id=140751>
- Joki
  - Joessa olevan kasvuston poistoon on järkevintä käyttää tarkoitukseen suunniteltua Truxor kaislanniittokonetta (<https://rantavaruste.fi/kaislaleikkurit/>) joita on käytössä useammallakin urakoitsijalla. Laitteella pystytään niittämään joessa olevaa kaislikkoa, sekä tarvittaessa poistamaan myös kaislojen juuristoa. Niitolla kannattaa avata kulkemiseen tarvittava, n. 2 m leveä uoma joen keskelle. Kaikkea kasvustoa ei kannata poistaa, koska kasvusto toimii kalojen suojapaikkana, sekä samalla se myös pidättää ravinteita. Poistettava kasvusto kerätään pois joesta verkolla alempaa sen kulkiessa virran mukana. Poistettu kasvusto läjitetään myöhemmin sovitettavaan paikkaan, alustava suullinen lupa läjitykseen on saatu alueen maanomistajilta. Lisäksi on syytä poistaa kaislakasvuston juuristoa n. 150 metrin matkalla, pahiten umpeenkasvaneista paikoista. Juuriston poisto voidaan hoitaa em. työkoneella.
  - Kasvuston niittoon on syytä varautua kahtena peräkkäisenä vuotena, tällä saadaan pidempiaikainen kasvuston kasvua hillitsevä vaikutus.

- Joessa olevat yksittäiset puut on katkaistu kirveellä kulkemisen mahdollistamiseksi, mutta turvallisuussyistä niistä olisi syytä poistaa suurempi osuus kulkuväylän laajentamiseksi. Poisto on tehtävä ihmistyönä taljojen tms. avulla.

6. Vesistönsuojelu

- Jotta uuden kulkua haittaavan kasvuston kasvaminen kunnostuksen jälkeen voidaan minimoida, tarvitaan toimenpiteitä myös jokeen tulevan ravinnekuorman minimoimiseksi.
- Jokeen tuleva ravinnekuorma tulee pääosin suoalueilla suoritettavien metsätaloustoimenpiteiden seurauksena. Jokeen virtaavat ojat tulevat n. 90% Metsähallituksen omistamilta alueilta joen pohjoispuolelta.
- Metsähallitus on suunnitellut rakentavansa ravinteita pidättävän pintavalutuskentän Lahnasenluhtaan, joka näyttää joen kasvuston perusteella olevan joen suurin ravinnekuormittaja. Suunnitelmaan sisältyy myös jokeen suoraan kaivettujen metsäojien tukkimista. Metsähallitus on myös rajannut joen välittömän lähiympäristön suojelualueeksi hakkuiden ulkopuolelle ja on yleisesti pidättäytymästä avohakkuista turvemaidilla.
- Tornator Oyj on sopimassa yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisesta Lieviskän joen alaosaan, joen eteläpuolelle. Suojelualue minimoi osaltaan metsätaloustoimenpiteiden vaikutusta joen ravinnekuormaan.

7. Tarvittavat luvat ja sopimukset

- Ruoppaus- ja niitto näyttää olevan ELY-keskuksen puolesta alustavasti mahdollista. Lopullinen päätös asiasta saadaan, kun ELY-keskukselle toimitetaan ruoppaus- ja niittoilmoitus, jossa on kuvattu käsiteltävien alueiden tarkempi sijainti, suunnitellut läjitysmaat sekä arvioitu ruopattavan/niitettävän aineksen määrä. Lähtökohtaisesti yli 500 m³ ruoppaukset vaativat vesitalousluvan, mutta tässä tapauksessa ei ole kyse noin suuresta määrästä.
- Kunnostustoimet vaativat maa- ja/tai vesialueen omistajien luvan. Suullinen lupa on saatu kaikilta maa- ja vesialueen omistajilta. Tarvittavat luvat pitää sopia kirjallisesti, mikäli kunnostustoimenpiteisiin ryhdytään.
- Tornator Oyj:n kanssa on tehtävä sopimus Lieviskänjärven yläpään / Lieviskänjoen päättymiskohdan rantautumispaikasta. Sopimushinta 100€/v
- Metsähallituksen kanssa on tehtävä sopimus sekä Päähiekan uudesta rantautumispaikasta, että Mikonpolven laavusta. Vastaava sopimus on tehty muualla Suomessa muutama vuosi sitten 15v ajaksi 1000€ kertakorvauksella.

8. Kustannukset

- Yleistä
  - Kustannukset on arvioitu käytettävissä olevan tiedon pohjalta ja ne ovat ainoastaan suuntaa-antavia.
- Rantautumispaikat
  - Savonkaidan lähtöpaikka, 4000€
    - Puuceen vaihtaminen kompostoivaksi, laiturin kannen uusinta sekä paikkojen siistiminen
  - Savonkaidan laavu, 10 000€
    - Laiturin ja portaiden rakentaminen, istuinpenkkien uusiminen
  - Kemppilän myllykoski, 1 000€
    - Rantautumispaikan laiturin kunnostaminen
  - Päähiekkä, 1 500€
    - Rantautumispaikan rakentaminen sekä parkkipaikan laajennus
  - Mikonpolven laavu, 1 000€
    - Rantautumispaikan rakentaminen
  - Lieviskänjärven yläpää / Lieviskänjoen päättymispaikka, 3 000€
    - Rantautumispaikan rakentaminen, rannan ruoppaus ja polun avaus parkkipaikalle ja väylän avaaminen hiekkapenkkaan
    - Tornator Oyj, vuosivuokra 100€
- Joen vesistökuunnostus, 5 000 – 7 000€
  - Joen keskiosan kasvuston poisto kahtena vuonna kulkuväylän avaamiseksi sekä joen yli kaatuneiden puiden lyhentäminen.
- Vesistönsuojelutoimet
  - Metsähallituksen hanke ja kustannus
- Kunnostushankkeen hallinnolliset kustannukset, 10 000€
  - Mahdollinen ulkoinen projektipäällikkö ja kuntien henkilöstön kulut
- Kustannukset on arvioitu verottomina

9. Rahoitus

- Melontareitin rakenteet
  - Rahoitusta on mahdollista saada Etelä-Karjalan alueelle sijoittuvien kohteiden osalta Etelä-Karjalan säästöpankkisäätiöltä. Lisäksi Raija ja Ossi Tuuliaisien säätiöltä voi hakea avustusta, mutta aihe ei ole heidän avustusperiaatteidensa mukaan ensisijaisesti tuettavien joukossa. Leader-rahoitusta on mahdollista hakea tämän tyyppisiin kohteisiin, edellinen rakenteiden kunnostus on toteutettu ainakin

osittain EU-rahoituksella. Leader-rahoituksella on jatkuva haku, ei erityisiä määräpäiviä.

- Joen kunnostus
  - Kasvuston poistoon on mahdollista saada avustusta ELY-keskuksen harkinnanvaraisista vesistökuunnostusavustuksista, joista ELY on tukenut niittohankkeita 20-50 % kokonaiskustannuksista.
  - Metsähallitus ei voi toimia hakijana ELY-keskuksen harkinnanvaraisiin vesistökuunnostusavustuksiin, mutta Metsähallituksen kohteita voi olla mukana esim. kuntien vetämissä hankkeissa. Metsähallitus on myös ilmoittanut, etteivät he halua, että vesistönsuojelutoimet yhdistetään mahdolliseen kunnan/kuntien nimissä haettavaan hankkeeseen vaan hoitavat oman alueensa vesiensuojelutoimet omalla rahoituksellaan.
  - ELY-keskus ilmoitti, että hakijana tulee olla joku muu, kuin yksittäinen kunta, esim. useamman kunnan yhteinen hanke.
  - Haku ELY-keskuksen vesistökuunnostusavustuksiin on 18.10.-30.11.2022.

10. Yhteenveto

- Tärkeimpänä toimenpiteenä, nykyisin joella liikkumista rajoittava kasvusto poistetaan kunnostuksessa. Kasvuston poisto rajoitetaan n. 2 m levyiselle alueelle, jolloin ranta-alueiden kasvusto jää edelleen sitomaan ravinteita ja virtauksen keskittyminen peratulle alueelle edesauttaa uoman pysymistä vapaana uudesta kasvustosta. Metsähallituksen suunnittelemat vesistönsuojelutoimet vähentävät osaltaan joen ravinnekuormaa, tämä parantaa joen kunnostuksen pitkäaikaisvaikutusta.
- Melontareitin rakenteiden kunnostuksen tärkeysjärjestys on mielestämme seuraava
  - Tärkeimmät kohteet
    - Kemppilän myllykosken rantautumispaikan kunnostaminen
    - Päähiekkan rantautumispaikan rakentaminen ja parkkipaikan laajentaminen
    - Mikonpolven laavun rantautumispaikan rakentaminen
    - Lieviskänjärven yläpään / joen päättymiskohdan rantautumispaikan rakentaminen
    - Lieviskänkosken ohittavan kanootinvetotelan tms. rakentaminen, ellei ole toteutettu erillisrahoituksella.
  - Toiseksi tärkeimmät kohteet
    - Savonkaidan länsipään lähtöpaikan kunnostaminen

- Kolmanneksi tärkeimmät kohteet
  - Kemppilän laavu

- Maastokartoituksen perusteella Lieviskänjoesta on mahdollista saada kunnostamalla erinomainen melontareitti, jossa pystyy melomaan läpi sulavesikauden. Melontakohte parantaa alueen vetovoimaisuutta ja antaa kunnostuksen myötä pidentyvän melontakauden kautta mahdollisuuden lisätä retkeilymelontaa joella sekä lisätä järjestetyn melontamatkailun tarjontaa. Lisäksi paikallisten asukkaiden liikkuminen joella esim. soutuveneellä mahdollistuu. Joen varren maanomistajien (Metsähallitus, Tornator) suunnittelemat luonnon- ja vesiensuojelutoimet lisäävät joen kunnostukset pitkäaikaisvaikutusta ja parantavat muutenkin joen ekologista tilaa.

Liiteluettelo

1. Selvitys Lieviskänjoen reitin kulttuurihistoriasta ja vesireittiyhteyksistä
2. Kartta Metsähallituksen suojelualueista Lieviskänjoen varrella
3. Metsähallituksen vesistönsuojelusuunnitelma
4. Kartta Tornator Oyj:n suunnittelemasta luonnonsuojelualueesta
5. Alueen maa- ja vesialueiden omistajien yhteystietoja (toimitetaan erikseen pyydettyäessä, ei julkiseen käyttöön).